

กัณฑ์ที่ ๑๑ 1 อริยธรรมาถา

วันที่ ๒๓ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๘

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมา สมฺพุทฺธสฺส (๓ หน)

ยสฺส สทุธา ตถาคเต อจลา สุปฺติญฺจิตา
สีลญฺจ ยสฺส กุลยานํ อริยกนฺตํ ปสฺสิตํ
สงฺฆे ปสาโท ยสฺสตฺถิ อชฺชุกฺตญฺจ ทสฺสนํ
อทลิตฺวา ตํ อหุ อโมฆนฺตสฺส ชีวิตํ
ตสฺมา สทุธญฺจ สีลญฺจ ปสาทํ ฐมฺมทสฺสนํ
อนุญฺญเชถ เมธาวิ สรํ พุทฺธาน สาสนนฺติ ฯ

ณ บัดนี้ อาตมภาพจักได้แสดงธรรมิกถาแกด้วยอริยธรรมาถา วาจาเครื่องกล่าวถึงทรัพย์อันประเสริฐ
พระคาถานี้ การย่อย่อเนื้อความแห่งธรรมเทศนาของพระรัตนตรัยยกไว้ในที่นี้ จะชี้แจงแสดงตามวาระ
พระบาลีคือความเป็นสยามภาษาตามมตยาธิบาย พอเป็นเครื่องปฏิการ ประคับ ประคอง สนอง
ศรัทธา ประดับสติปัญญา ซึ่งคุณสมบัติของท่านผู้ศรัทธาทั้งบรรพชิต บรรดามาสโมสรในสถานที่นี้ทุก
ถ้วนหน้า

เริ่มต้นตามวาระพระบาลีด้วย

ยสฺส สทุธา ตถาคเต อจลา สุปฺติญฺจิตา
ความเชื่อของบุคคลใดไม่กลับกลอกตั้งมั่นดีแล้วในพระตถาคตเจ้าคือ ธรรมกาย
สีลญฺจ ยสฺส กุลยานํ อริยกนฺตํ ปสฺสิตํ
ศีลอันดีงามของบุคคลใด อันพระตถาคตเจ้าใคร่สรรเสริญแล้ว
สงฺฆे ปสาโท ยสฺสตฺถิ ความเชื่อของบุคคลใด ความเชื่อในพระสงฆ์มีอยู่แก่บุคคลใด
อชฺชุกฺตญฺจ ทสฺสนํ ความเห็นตรงมีอยู่แก่บุคคลใด
อทลิตฺวา ตํ อหุ นักปราชญ์ทั้งหลายกล่าวว่า บุคคลใดไม่ใช่คนจน เป็นคนมั่งมี
อโมฆนฺตสฺส ชีวิตํ ความเป็นอยู่ของบุคคลนั้นไม่เปล่าปราศจากประโยชน์
ตสฺมา สทุธญฺจ สีลญฺจ ปสาทํ ฐมฺมทสฺสนํ
อนุญฺญเชถ เมธาวิ สรํ พุทฺธาน สาสนนฺติ

เพราะเหตุฉะนั้น เมื่อบุคคลมาระลึกถึงคำสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้าทั้งหลายแล้ว ควรประกอบตาม
ความเชื่อในธรรมกาย คือ พระตถาคตเจ้า ควรประกอบตามศีล ควรประกอบตามกัลยาณศีล อริ
ยกันตศีล ควรประกอบตามความเลื่อมใสในพระสงฆ์ ควรประกอบตามความเห็นตรงไว้เนืองๆ ด้วย
ประการดังนี้

นี่เนื้อความของพระบาลี คลี่ความเป็นสยามภาษาได้ความเท่านี้ ต่อแต่นี้จะอธิบายขยายความเป็นลำดับไป เราท่านทั้งหลายทั้งคฤหัสถ์บรรพชิตหญิงชายทุกถ้วนหน้า บรรดานับถือพระพุทธศาสนา เราจะวางความเชื่อของเราไว้ตรงไหน ถึงจะถูกต้องร่องรอยความประสงค์ทางพระพุทธศาสนา ที่เราจะดำเนินให้ถูกทางมรรคผลต่อไป จะวางความเชื่อลงไว้ตรงไหน

ตำราเขาก็บอกไว้แล้ว

ยสุส สทุธา ตถาคเต ความเชื่อของบุคคลใดไม่กลับกลอก ตั้งมั่นดีแล้วในพระตถาคตเจ้า คือ ธรรมกาย ตถาคตนะคือธรรมกายนี้เอง หรือแปลเสียอีกนัยหนึ่งว่า ความเชื่อของบุคคลใดไม่กลับกลอก ตั้งมั่นดีแล้วในธรรมกาย ตถาคตคือตัวธรรมกายทีเดียว

มีตำรารับรองว่า ตถาคตสุส โข เอตํ วาเสฏฐา อธิวจนํ ธมฺมกาโย

อิติปิ ว่าดูก่อน วาเสฏฐโคตรทั้งหลาย คำว่าธรรมกาย ธรรมกายนะ เป็นตถาคตโดยแท้ บอกไว้แบบนี้

ธมฺมกาโย อหํ อิติปิ เราผู้ตถาคตคือธรรมกาย วางหลักไว้แบบนี้ ความเชื่อที่ไม่กลับกลอกตั้งมั่นดีแล้วในพระตถาคตเจ้า นี้ถูกแล้ว แปลอย่างนี้ เราจะต้องวางความเชื่อลงไว้ในธรรมกายนี้อีก

นี้วัดปากน้ำค้นพบแล้ว ได้ตัวจริงแล้ว ไปนรกได้ ไปสวรรค์ได้ ไปนิพพานได้ อารามนาพระพุทธเจ้าที่ อยู่ในพระนิพพาน มาให้มนุษย์เห็นในวัดปากน้ำมีมากมาย ในวันวิสาขะ มาชะ ให้เห็นจริงเห็นจังกัน อย่างนั้น

เท่านั้น แปลบาลีศัพท์หนึ่งแปลได้ตั้งร้อย ผู้รู้หน่อยว่าแปลผิด ไม่ถูก

นี่แปลอย่างนี้ถูกเกินถูกอีก แน่นอนทีเดียว

ความเชื่อของเราต้องตั้งมั่นลงไปพระตถาคตเจ้า อย่ากลับกลอก ถ้าว่าไปกลับกลอกเสีย ก็เป็นอันไร้จากประโยชน์ ไร้จากผล ไม่ถูกต้องความสนใจ พระอริยบุคคล พระอริยบุคคลท่านมีใจตั้งอยู่ในธรรมกายทั้งนั้น ยืนยันอย่างนี้

ตำรานี้ก็ถูกเรียกว่าอริยธรรมาภา ทริพยัอันประเสริฐของพระอริยเจ้า

ถ้าว่าใจหยุดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกาย ดวงธรรมที่ทำให้ เป็นธรรมกายนั้น ต้องมีศูนย์กลางนะ มนุษย์เล่า ถ้าว่ามนุษย์มีใจไม่ลอกแลก ใจไม่ม่งอนแง่น ใจไม่คลอนแคลน ก็ตั้งอยู่ในดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ นั้นแหละถูกหลักเป้าหมายใจดำของพุทธศาสนา

กายมนุษย์ละเอียด ที่ผืนออกไป ก็ต้องตั้งมั่นอยู่ในกลางดวงธรรม อย่างกายมนุษย์ กายทิพย์ กายทิพย์ละเอียดที่จะเหาะเหินเดินอากาศได้ ใจก็ต้องหยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ กายทิพย์ กายทิพย์ละเอียด

กายรูปพรหม กายรูปพรหมละเอียด ก็ต้องตั้งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายรูปพรหม กายรูปพรหมละเอียด

กายอรูปรพรม ที่จะเหาะเหินเดินอากาศได้ ใจก็ต้องหยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นอรูปรพรม

กายอรูปรพรมละเอียด ที่จะเหาะเหินเดินอากาศได้ ใจกายอรูปรพรมละเอียด ก็ต้องตั้งหยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายอรูปรพรมละเอียด ต้องหยุดอยู่ตรงนั้น

กายเบา สลุลหุก วุดติโน เป็นผู้ประพฤติเบาพร้อม กายก็เบา วาจาก็เบา ใจก็เบา ไม่มีหนักเลย ประพฤติดังนี้

เมื่อเข้าถึงธรรมกาย เคารพธรรมกาย มั่นในธรรมกาย

ภิกษุ สามเณร อุบาสกอุบาสิกา ในพระพุทธศาสนา นับถือพระพุทธศาสนาต้องตั้งมั่นอยู่ในศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกาย

ถ้าไม่ได้ธรรมกายละ ก็เข้าถึงธรรมกายให้ได้ จะต้องเอาใจไปตั้งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกาย

ถ้าไม่ได้ธรรมกายละ ก็เข้าถึงธรรมกายให้ได้ จะต้องเอาใจไปตั้งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกายให้ได้

บัดนี้ วัดปากน้ำมี ๑๕๐ กว่าคน ใจหยุดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกายได้ ๑๕๐ กว่าที่เข้าไม่ถึงก็เพราะประมาทเลินเล่อ เผลอตัว ทำไม่จริง เข้าไม่จริง จดไม่จริง ตั้งไม่จริง ลอกแลก เช่นนี้โกงตัวเอง

เมื่อโกงตัวเองเสียแล้วเข้าถึงธรรมกายไม่ได้

ทำไม่โกงตัวเองเล่า มันชี้เกียจทำ ทำเข้าเมื่อยวบเล็ก ๆ น้อย ๆ ชี้เกียจเสียแล้ว หยุดเสียแล้ว ไม่ทำแล้ว

ทำก็เห็นกลาง ๆ ไร ๆ เข้าปล่อยเสียแล้ว ไม่ทำเสียแล้ว ไปไกลทำอื่นเสียแล้ว ใจไปจดที่อื่นเสียแล้ว

ไปจดอะไรเล่า รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ปัจจุบันบ้าง อดีตบ้าง อนาคตบ้าง

ไปจดอยู่ที่รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสในปัจจุบันเล่าเป็นอย่างไร?

ได้ยินเสียงในปัจจุบัน ที่ตั้งอยู่จดอยู่ ไปเสียแล้ว เสียงไปแล้ว

กำลังนั่งอยู่ไปเห็นรูปเข้า เข้าไปเสียแล้ว

ไปสุดดมกลิ่นเข้า ไปเสียแล้ว

ได้ลิ้มรสเข้า เข้าไปเสียแล้ว

ถูกประทุษร้ายด้วยสัมผัสเช่น เหลือบ ฝุ่น บุ้ง ร่าน ก็ไปเสียอีกแล้ว ไม่อยู่

ที่อย่างนี้ เรียกว่าลอกแลกในปัจจุบัน

ลอกแลกในอดีตเป็นอย่างไรละ

นี่ถึงรูปที่ล่วงไปแล้ว

เสียงที่ล่วงไปแล้ว

กลิ่นที่ล่องไปแล้ว

รสที่ล่องไปแล้ว

สัมผัสที่ล่องไปแล้ว

รูปที่ล่องไปแล้ว รูปที่ล่องไปแล้วจะเป็นอย่างไร

ตึกร้านบ้านเรือน เรือกสวนไร่นา เรือแพ นาวา ต้นไม้ต้นไร่ ของที่ตนเห็นด้วยตาของตน เป็นของๆ
ตนอยู่เป็นอันตราายไปเสีย ก็นึกถึงอายเรื่องนั้นยังไม่หาย

นั่นแหละนึกถึงอดีตละ

รูปเป็นอย่างนั้น

เสียงเป็นอย่างนั้น

กลิ่นก็เป็นอย่างนั้น

รสก็เป็นอย่างนั้น

สัมผัสก็เป็นอย่างนั้น ลอกแลกไปเสียในอดีตอีกแล้ว

ลอกแลกในอนาคตออกไปข้างหน้า

จะได้รูปร่างนั้น

จะได้เสียงอย่างนั้น

จะได้กลิ่นอย่างนั้น

จะได้รสอย่างนั้น

จะได้สัมผัสอย่างนั้น

นึกไปข้างหน้าอีก และวันพรุ่งนี้ออกไป นั่นเป็นข้างหน้าอนาคต จิตมันลอกแลกในธรรม ๕ ประการนี้
ธรรม ๕ ประการนี้เรียกว่า ธรรมที่ทำให้สัตว์เนิ่นช้า ปปญจาภิตตา ปชา หมูสัตว์เนิ่นนานในรูปภพ
อรูปรภพ ไม่จบไม่แล้ว

นี่แหละผู้ที่เล่นเล่อเพลอตัว โกงตัวเองก็รูปนี้ ปล่อยใจไปจดรูปลเสียงกลิ่น รส สัมผัส อดีตบ้าง ปัจจุบัน
บ้าง อนาคตบ้าง ไม่จดอยู่ที่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์
ละเอียด ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายทิพย์ กายทิพย์ละเอียด กายรูปพรหม กายรูปพรหมละเอียด กาย
อรูปรพรหม กายอรูปรพรหมละเอียด กายธรรม ธรรมกายละเอียด

จดอยู่นั้นไม่โกงตัวเอง ให้ความสุขแก่ตัวเอง ปัจจุบันทันตาเห็น แม้เป็นปุถุชนอยู่ก็เรียกว่า ปุถุชนสาวก
ถ้าจดอยู่ได้

ถ้าจดอยู่ไม่ได้ ยังเป็นปุถุชนอยู่เรียกว่าลอกแลกอยู่นั่นเอง ไม่จัดเข้าในปุถุชนสาวก

ถ้าจดอยู่ละก็จัดเข้าในปุถุชนสาวกละ ต้องเข้าถึงธรรมกายโคตรภูให้หนักขึ้นไป เข้าถึงพระใสดาอริย
สาวกทีเดียว เป็นอริยสาวกทีเดียว

นี่ความตั้งใจเป็นอย่างนี้นะ วางใจเป็นอย่างนี้ ให้ถูกหลักฐานอย่างนี้ เมื่อถูกหลักฐานอย่างนี้แล้ว นี่ใน
ข้อต้น

ข้อที่สองรองลำดับลงไป

ศีลนุจ ยสุส กลุยาน์ อริยกนุตฺ ปสฺสิตํ

นี่ศีลของบุคคลใดอันดีงาม กลุยาน์ อริยกนุตฺ อันพระอริยเจ้ารักใคร่ชอบใจ ปสฺสิตํ อันพระอริยเจ้าสรรเสริญแล้ว

ศีลอันดีงามนะศีลอะไร เขาเรียกว่ากัลยาณศีล อริยกันตศีล

ปสฺสิตศีล เรียกว่าศีลอันดีงามที่พระอริยเจ้าใคร่ พระอริยเจ้าสรรเสริญแล้ว ศีลอันดีงาม เมื่อใจหยุดจดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์พอดี กายมนุษย์ละเอียด กายทิพย์ กายทิพย์ละเอียด ทั้งแปดกาย แก้วกาย สิบกาย เป็นลำดับขึ้นไป

ถ้าว่าศีลของผู้มีใจหยุดเช่นนั้น ศีลของบุคคลผู้นั้นก็เป็นกัลยาณศีล เป็นอริยกันตศีล เป็นปสฺสิตศีลทีเดียว

ทำไมเป็นเช่นนั้น ศีลก็แปลว่าปรกติ ศีลเขาแปลว่าปรกติ ปรกติกาย ปรกติวาจา ปรกตฺติใจ

ใจเป็นอัปปิพพาริกศีล ด้วยปรกติกาย ปรกติวาจา

ปรกตฺติใจ ปรกตินะเป็นอย่างไร ใจหยุดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ถูกเป้าหมายใจดำรงรอยของพระพุทธเจ้าพระอรหันต์

เมื่อใจหยุดแล้ว

วาจาก็อยู่ในกรอบของศีล

กายก็อยู่ในกรอบของศีล

ใจก็อยู่ในกรอบของศีล ไม่ละเมิดศีลไปได้ เพราะใจหยุดเสียแล้วแน่นอนทีเดียว ไม่คลาดเคลื่อน ไม่ผันเพี้ยนทีเดียวแน่นอนทีเดียว เมื่อแน่นอนเช่นนั้นละก็ นั่นแหละ เป็นกัลยาณศีล (เป็นตอนต้น) เป็นอริยกันตศีล เป็น ปสฺสิตศีล ศีลโดยตรงทีเดียวนี้แหละ พระอริยเจ้าใคร่ พระอริยเจ้าชอบใจ พระอริยเจ้าสรรเสริญทีเดียว เป็นอย่างนี้

แม้จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดด้วยกาย จะพูดสิ่งหนึ่งสิ่งใดด้วยวาจา จะคิดสิ่งหนึ่งสิ่งใดด้วยใจ ก็ไม่มีละเมิดศีล อยู่ในกรอบศีลนั่นเอง ไม่เคลื่อนจากศีลไปได้ จึงจัดได้ชื่อว่าเป็นกัลยาณศีล อริยกันตศีล ปสฺสิตศีล ศีลอย่างนี้เป็นศีลสามัญ ยังไม่เป็นวิสามัญ

ศีลวิสามัญต้องเห็นศีล ศีลอย่างนี้ถึงจะมีในกายมนุษย์ กายมนุษย์ละเอียด กายทิพย์ กายทิพย์ละเอียด ทั้ง ๘ กายที่มีในไตรภพก็เป็นศีลสามัญ

ศีลของเทวดาต้องมันอยู่เป็นปรกติธรรมดา

กายทิพย์ กายทิพย์ละเอียด กายรูปพรหม รูปพรหมละเอียด กายอรูปพรหม อรูปพรหมละเอียด มีอยู่เป็นปรกติธรรมดา

ศีลของกายมนุษย์ละเอียดไวใจไม่ได้นัก

เจ้ากายมนุษย์หยาบนี้ไวใจไม่ได้นัก ยังลอกแลกอยู่ไม่มั่นคง

ถ้าว่าทั้ง ๖ กายนี้ละก็มันคงละ ถ้าว่าไม่อยู่นิ่งละก็เหาะเหินเดินอากาศไม่ได้ทีเดียว ทั้ง ๖ กายนั้นจึง

จัดได้ชื่อว่าเป็นศีลสามัญญ

ศีลวิสามัญญะ เห็นศีลทีเดียว

เห็นศีล คือกาย กายมนุษย์ไม่เห็น

กายมนุษย์ละเอียดเห็น

กายทิพย์เห็น กายทิพย์ละเอียดเห็น

กายรูปพรหมเห็น กายรูปพรหมละเอียดเห็น

กายอรูปพรหมเห็น กายอรูปพรหมละเอียดเห็น

นั่นเห็นศีล เห็นศีลเป็นดวง ขนาดดวงจันทร์ ดวงอาทิตย์ ไสบริสุทธิสนิทดุจกระจกคันฉ่องส่องเงาหน้า

อย่างนี้เรียกว่าเห็นดวงศีล

เมื่อเห็นดวงศีลเช่นนี้ละก็เห็นหมดทั้ง ๗ กายนั่น เห็นตลอดไป เมื่อเห็นเช่นนี้ละก็

นั่นแหละเป็นกัลยาณศีลแท้ๆ

นั่นแหละเป็นอริยกัณฑ์ศีลแท้ๆ

นั่นแหละเป็นปลงศีลแท้ๆ

ถูกละเป็นทางไปของพระพุทธเจ้า พระอรหันต์ เมื่อเห็นเช่นนั้นแล้ว ใจของผู้เห็นนั้นก็ติดอยู่ศูนย์กลางดวงศีลนั้น ไม่คลาดเคลื่อนทีเดียว

เมื่อติดดวงศีลได้ ดวงสมาธิไม่ต้องไปไหนอยู่ในกลางดวงศีล ดวงปัญญาที่อยู่กลางดวงสมาธิ ดวงวิมุตติไม่ต้องไปไหน อยู่กลางดวงปัญญาดวงวิมุตติฐานทัสสนะไม่ต้องไปไหนอยู่กลางดวงวิมุตติ เข้าทางไปของพระอริยเจ้า พระอรหันต์ ถูกทีเดียวไม่คลาดเคลื่อนละ

นี่ท่านจึงได้วางตำราไว้เป็นข้อที่สอง เป็นศีลของธรรมกาย นี่เป็นศีลของธรรมกาย เข้าถึงธรรมกายก็ด้วยวิธีนี้

พอเข้าถึงธรรมกายแล้ว ศีลของธรรมกายก็มีแบบเดียวกันนี้ เป็นลำดับไปที่เดียว ตำราวางไว้แสดงกันแล้วมากมาย นี่เป็นข้อที่สองเรียกว่าศีล

ข้อที่สามเป็นลำดับไป

สงฺฆะ ปสาโท ยสฺสตุถิ อชฺชภูตญฺจ ทสฺสนํ

ความเลื่อมใสในพระสงฆ์ ความเลื่อมใสในหมู่

สงฺฆิ เขาแปลว่าหมู่ มีอยู่แก่บุคคลใด ความเลื่อมใสในหมู่มีอยู่แก่บุคคลใด

ความเลื่อมใส คือ ขอบใจ ปิติ ปราโมทย์ ว่างใจ บันเทิงใจ ปลาบปลื้มตื่นเต็มเอิบอิมใจ ที่เรียกว่าเลื่อมใส ปลาบปลื้มเอิบอิมตื่นเต็มใจ ความเลื่อมใส คือ ความพอใจ

เมื่อมีศรัทธากำลังบริจาคทานอยู่ก็มีความเลื่อมใส จัดขึ้นเพิ่มอีก

เมื่อนั่งทำความเพียร กำลังนั่งอยู่ เมื่อมีความเลื่อมใสนั่งหนักขึ้นไปอีก นั่นเรียกว่าความเลื่อมใส

ความเลื่อมใส ความพอใจ นัยหนึ่งว่า เหมแปลว่าเป็นแดนสร้าร้างแห่งรัศมี ก็ความเลื่อมใสเกิดขึ้น

แล้ว คูสีหน้าสีตาก็รู้ คูสีหน้ารู้ หน้าดำอยู่กลับมีสีงามขึ้นทีเดียว ชาวๆ ก็ผิวงามขึ้นทีเดียว ผุดผ่องขึ้น
ทีเดียว

นี่เพราะเกิดจากความเลื่อมใส เลื่อมใสนี้แหละทำร่างกายให้สะอาดสะอาด ทำร่างกายให้สละสลวย
ให้งดงาม เพราะความเลื่อมใสอันนี้ เลื่อมใสเต็มทีก็เหาะเหินเดินอากาศไปได้ เลื่อมใสจัดหนักเข้าๆ
เหาะเหินเดินอากาศได้ เพราะความเลื่อมใสอันนี้ไม่ได้เป็นของพอดีพอร้าย

ให้เลื่อมใสในหมู่ เลื่อมใสในหมู่ เลื่อมใสอย่างไร?

อย่างนี้ เหมือนพระเณรอย่างนี้แหละ นับว่าพระก็สี่แถวๆ ละ ๘ องค์ เณรก็สามแถวๆ ละ ๘ องค์
เขาไม่เลื่อมใส เขามาแต่แถวเดียว เณรพระก็มาไม่ครบสี่แถว นี่เขาไม่เลื่อมใส เพราะขาดความ
เลื่อมใสเสียแล้ว

เขาไม่เลื่อมใสในหมู่ เขาไม่อยากเข้าหมู่ นั้นแน่พวกไม่เลื่อมใสในหมู่ พวกไม่อยากเข้าหมู่
เหมือนพวกเราอุบาสก อุบาสิกาเวลาถึงวันธรรมสวนะจะต้องฟังเทศนา ฟังธรรมกัน จำศีลภาวนากัน
ไม่มาเสียแล้ว ขาดตกบกพร่องไปเสียแล้ว นั้นเขาไม่เลื่อมใสในหมู่ เขาขาดความเลื่อมใสในหมู่เสียแล้ว
ถ้าเขาเลื่อมใสในหมู่ละก็ไม่ขาดตกบกพร่องเลย สมบูรณ์บริบูรณ์เต็มเปี่ยมทีเดียว ถึงเวลามาแล้วก็กลัว
จะขาดหน้าทีไป หน้าทีของตัวเองจะขาดไป ไม่ให้ขาดตกบกพร่องละ

นี่พวกนี้เลื่อมใสในหมู่กลัวหมู่จะขาด กลัวหมู่จะไม่เจริญ กลัวหมู่จะซุบซิด เศร้าหมองขุ่นมัว ไม่นั่น
หนา ไม่เป็นที่เลื่อมใสศรัทธา รักษาความเลื่อมใสในหมู่ไว้ ไม่ให้คลาดเคลื่อน ไม่ยอมทีเดียว รักษา
ความเลื่อมใสในหมู่ไว้

นี่พวกเลื่อมใสในหมู่นะ หมู่อะไร หมู่พุทธศาสนิกชนนี้แหละ หมู่ภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา
แต่ว่านกันก็เลื่อมใสในหมู่เหมือนกันนะ หัวหน้าไปทางไหนละก็ไปเป็นแถว ไม่คลาดเคลื่อนละ นั่นก็
เลื่อมใสในหมู่เหมือนกัน

ขาดหมู่ไม่ได้ หมู่เนื้อ หมู่อก หมู่ปลาเขาก็เลื่อมใสในหมู่เป็นธรรมชาติของสัตว์พวกนั้น

หมู่ภิกษุ สามเณรเล่าก็เป็นธรรมชาติของหมู่ภิกษุ สามเณรเหมือนกัน เพราะมีธรรมเสมอกัน มีธรรม
ร่วมกัน มีศีล ๒๒๗ ศีล ๑๐ ร่วมกัน

ประพฤติธรรมร่วมกัน มีศีลร่วมกัน สมานธิร่วมกัน ปัญญาาร่วมกัน

พวกนี้อยู่ที่ไหนก็รักใคร่กันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน น้ำหนึ่งใจเดียวกัน ไม่ขาดตกบกพร่อง ทำสิ่งใดก็ทำ
พร้อมๆ กัน เลิกสิ่งใดก็เลิกพร้อมกัน ไม่รังเกียจเดียดฉันท์ซึ่งกันและกัน

นี่พวกนี้เลื่อมใสในหมู่ทั้งนั้น ลักษณะเลื่อมใสในหมู่นี้แหละเป็นธรรมสำคัญ มีอยู่แก่บุคคลใดเลื่อมใสใน
หมู่นะ หมู่ผู้ประพฤติดีประพฤติชอบ ผู้มีธรรมกาย หมู่มีธรรมกายก็รักใคร่ในกันและกัน ไม่ทุ่มเถียงกัน
พูดก็อนุโลมตามกันอนุมัตถิกัน ไม่แก่งแย่งกัน

พวกที่แก่งแย่งกันเสีย คัดค้านกันเสีย นี่ทำหมู่ให้แตก ทำพวกให้แตก อย่างนี้เรียกว่า ไม่เลื่อมใสในหมู่
คัดค้านในหมู่

ต้องเลื่อมใสในหมู่ ไม่ให้หมู่แตก ไม่ให้หมู่กระเทือนทีเดียว เพราะพร้อมซึ่งกันและกัน นี้ สงูเซ ปสาโท
ความเลื่อมใสในหมู่มีอยู่แก่บุคคลใด บุคคลนั้นได้ชื่อว่าเป็นคนไม่ยากจน เป็นคนมั่งมีทีเดียว เลื่อมใส
ในหมู่นะ

ฉลาดอยู่คนเดียวไม่ได้ เข้าใกล้ใคร มีลัทธิอันใดที่ตัวมีอยู่ ลัทธิของตัวที่มีอยู่นั้น ไม่รังเกียจเด็ดจันท์
เอาใจใส่แนะนำตักเตือน ให้ซึ่งกันและกัน รู้เหมือนตน มีนิสัยใจคออันเดียวกัน ไปไหนก็ไปในหมู่เดียว
พวกเดียวกัน

เหมือนพระพุทธเจ้าท่านอุบัติตรัสขึ้นในโลก ท่านมีธรรมกาย ธรรมกาย เป็นพระพุทธเจ้าเป็นตถาคต
เจ้า

ท่านมองที่เดียวแหละ ใครจะมีธรรมกายเหมือนเราบ้าง ท่านมีความรู้วิเศษ คนนี้มีเหตุได้สั่งสมอบรม
มา สมบูรณ์บริบูรณ์ด้วยกันแล้ว บารมีเป็นเหตุบารมีแก่แล้ว สมควรที่จะได้มรรคผลสมควรจะมีได้
ธรรมกายเหมือนเรา ไม่ว่าจะอยู่ใกล้อยู่ไกล พระองค์อุตสาหายพยายามไปแนะนำ ให้มีธรรมกายเหมือน
ท่าน

เมื่อมีธรรมกายเหมือนท่าน ก็เป็นหมู่เดียวกับท่าน เป็นพวกเดียวกับท่าน พอมีธรรมกายเหมือนท่าน ก็
เป็นพวกเดียวกับท่าน เป็นหมู่มีธรรมกายนะ เป็นชั้นๆ เป็นอรหันต์อรหันต์บ้าง เป็นพระอนาคาบ้าง
เป็นพระสกทาคาบ้าง เป็นพระโสดาบ้าง เป็นโคตรภูบ้าง

ไม่ว่าอยู่ที่ไหน พระองค์เสด็จไปแนะนำสั่งสอน ให้มีธรรมกายปรากฏขึ้น เหมือนพระองค์ เมื่อมี
ธรรมกายปรากฏขึ้นเหมือนพระองค์แล้ว ก็เป็นพระพุทธเจ้าทีเดียว

เมื่อมีธรรมกายก็รู้จักพระตถาคตเจ้าทีเดียว รู้จักพระตถาคตเจ้าว่า อ้อนี้เป็นพวกเดียวกันหมู่เดียวกัน
นั่นท่านผู้นั้นก็เลื่อมใสในหมู่ อยู่ที่ไหนไม่ว่าใกล้และไกล เวลาจำพรรษาต่างกัน ไกลจากกัน ไปมา
ไม่ถึง

พอปวารณาพรรษาแล้วละก็ ต่างฝ่ายต่างมุ่งแน่นแผนไปเฝ้าพระศาสดาที่วิหารเชตวันทีเดียว มา
สะบักสะบอมทีเดียว ผ่าฝนเปียกน้ำคร่ำฝนมาทีเดียว เคลอะคละมาด้วยลมด้วยเลนทีเดียว

พระองค์เห็นความลำบาก ความเลื่อมใสในหมู่ของพระสงฆ์มาด้วยความลำบากเช่นนี้ เมื่อมีความ
ลำบากเช่นนี้แล้ว พระองค์ก็ทรงอนุญาตวินัยบางข้อ ให้ภิกษุไปเฝ้าพระศาสดาเจ้าได้สะดวกด้วย
การไปมา

ในเรื่องนี้ พระศาสดาถึงความใหญ่ นับความเลื่อมใสในหมู่นะ เลื่อมใสในหมู่
หมู่มีศีล ก็ต้องให้มีศีลเหมือนกัน

หมผู้มีสมาธิ ให้มีสมาธิเหมือนกัน

หมผู้มีปัญญา ให้มีปัญญาเหมือนกัน

หมผู้มีสติ วิมุตติญาณทัสสนะก็ให้มีเหมือนกัน

ถ้าหมผู้มีธรรมกายก็ให้มีธรรมกายเหมือนกัน นี่เป็นอันเลื่อมใสในหมู่ สงฆะ ปสาโท ยสุสตุถิ ความเลื่อมใสในหมผู้มีอยู่แก่บุคคลใด บุคคลนั้นเรียกว่า เป็นคนมีปัญญา เป็นคนมีอริยทรัพย์ภายในที่เดียว แสดงตัวเองอย่างนั้น เมื่อเป็นเช่นนั้น นี่เป็นข้อที่สาม

ข้อที่สี่

อุชุกตญจ ทสสนั

ความเห็นตรง ความเห็นตรงมีอยู่แก่บุคคลใด เห็นตรงนะเห็นอย่างไร

เห็นตรงไม่คด เห็นทางไปของพระพุทธเจ้าพระอรหันต์ ว่าทางไปของพระพุทธเจ้าพระอรหันต์นั้น ไม่ใช่ทางอื่น มีทางเดียว ทางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายเดินไปในกลางทางนั้น กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกาย กายมนุษย์ก็มีกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์

ถ้าว่ากายมนุษย์ละเอียดก็มีดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ละเอียด

กายทิพย์ ก็มีดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายทิพย์

กายทิพย์ละเอียดก็มีดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายทิพย์ละเอียด

กายรูปพรหมก็มีดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายรูปพรหม

กายรูปพรหมละเอียดก็มีดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายรูปพรหมละเอียด

กายอรูปพรหมก็มีดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายอรูปพรหม

กายอรูปพรหมละเอียดก็มีดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายอรูปพรหมละเอียด

กายธรรมก็มีดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายธรรม

กายธรรมละเอียดก็มีดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายธรรมละเอียด ในกลาง ดวงธรรมนั้นแหละ ดำเนินไป ทางกลางดวงธรรมนั้น ดำเนินไปในทางดวงธรรมานุปัสสนาสติปัญญา ดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ เดินไปในทางนั้นเหมือนกันหมด และเข้าถึงกายธรรมละเอียด

เดินไปในกลางดวงธรรมานุปัสสนาสติปัญญา ดวงศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ ก็เข้าถึง กายมนุษย์ละเอียด เมื่อเข้าถึงกายมนุษย์ละเอียด

ใจกายมนุษย์ละเอียดก็หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ละเอียด ก็เดินไปในกลาง ดวงธรรมานุปัสสนาสติปัญญา ดวงศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ ในกลางดวงนั้นก็ เข้าถึงกายทิพย์

เดินไปอย่างนี้ ก็จะเข้าถึงกายทิพย์ละเอียด

กายรูปพรหมก็เดินไปอย่างนี้ ไปแบบเดียวกันนี้

เข้าถึงกายรูปพรหมละเอียดก็เดินไปแบบเดียวกันนี้

เข้าถึงกายอรูปพรหมก็เดินไปแบบเดียวกันนี้

เข้าถึงกายอรูปรวมละเอียดก็เดินไปแบบเดียวกันนี้

เข้าถึงกายธรรมก็เดินไปแบบเดียวกันนี้

เข้าถึงกายธรรมละเอียดก็เดินไปแบบเดียวกันนี้

นี้เรียกว่า อุกุฏตญฺจ ทสฺสนํ ความเห็นเป็นธรรมชาติตรงทีเดียว

นี้ตรงอย่างลึกกลับ ตรงอย่างทางมรรคผลทีเดียว

ถ้าตรงผิดจากมรรคผลละ ย่นย่อลงมาเสียกว่านั้น ความเห็นต่ำลงมากว่านั้น โลกประเพณีวิสัยความเป็นไปของมนุษย์นี้

ภิกษุก็ดี สามเณรก็ดี อุบาสกก็ดี อุบาสิกาที่ดี ประพฤติไปตามสุจริตกาย สุจิตวาจา สุจริตใจ ตัวเองก็ไม่ให้ได้รับความเดือดร้อนประการใดด้วยกายวาจาใจของตัวเอง

คนอื่นก็ไม่ได้รับความเดือดร้อน เพราะกาย วาจา ใจ ของตัว

ทั้งตนและบุคคลผู้อื่นก็ไม่ได้รับความเดือดร้อนเพราะกาย วาจา ใจ ของตัว นี้ เรียกว่า อุกุฏตญฺจ ทสฺสนํ

ความเห็นตรงนี้ต่ำลงมา ต่ำลงมากกว่าทางมรรคผลดังกล่าวแล้ว

ต่ำลงไปกว่านั้นอีก การเลี้ยงชีพหารายได้ของมนุษย์ หรือการปกครองสมบัติของมนุษย์ ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน

ชวานาทำนาก็ไม่รุกคั้นไร่คั้นนากัน

ชาวสวนทำสวนก็ไม่รุกคั้นไร่คั้นสวนกัน

การค้าขายก็ไม่เบียดเบียนกัน ค้าขายกันโดยซื่อตรง ไม่อิจฉาริชยากัน

ดังนี้ เรียกว่า อุกุฏตญฺจ ทสฺสนํ ความเห็นตรงเหมือนกัน

หรือปกครองประเทศก็ไม่เบียดแวง ขอบเขตประเทศกัน ไม่เกี่ยงกันคนในปกครองในกันและกัน เดินตรงๆ เอ็งจะมาอาศัยก็มาเถอะโดยตรง ฉันชอบเดินตรงๆ ผู้มาอาศัยเล่าก็มาอาศัยโดยตรงๆ ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม เป็นอุบายปลอมตัว เข้ามาอย่างนี้ เรียกว่า อุกุฏตญฺจ ทสฺสนํ ความเห็นตรงอย่างต่ำลงมา ความเห็นตรงอย่างนี้ก็ใช้ได้ดุจเดียวกัน

เพราะเหตุนั้นในข้อที่ ๔ นี้ เมื่อมีความเห็นตรงเช่นนี้ก็จะเป็นภิกษุสามเณรหรืออุบาสก อุบาสิกา ก็ได้ชื่อว่ามโหริยทรัพย์อยู่ภายใน เป็นคนมโหริยทรัพย์ เป็นผู้มิดวงใจจดถูกกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์

ความเห็นไม่มีพิรุณเลย

หรือความทำก็ไม่ไม่มีพิรุณเลย

ความพูดก็ไม่ไม่มีพิรุณเลย

ความคิดก็ไม่ไม่มีพิรุณเลย

เพราะใจนั้นวางถูกหลักถูกเป้าหมาย ใจดำทางไปของพระพุทธเจ้าพระอรหันต์ เหตุนั้นท่านจึงยืนยันว่า อทลฺหุโทติ ตํ อาหุ

ทั้ง ๔ จำพวก การเลื่อมใสไม่กลับกลอก ความเลื่อมใสไม่กลับกลอก มั่นด้วยดีในธรรมกาย ศีลอันดี
งามอันพระอริยเจ้าใคร่ชอบใจ อันพระอริยเจ้าสรรเสริญแล้ว และความเลื่อมใสในหมู่มีอยู่แก่บุคคลใด
ความเห็นตรงมีอยู่แก่บุคคลใด

อทลัทโทติ ต่ อาหุ ว่านักปราชญ์ทั้งหลายกล่าวว่าบุคคลนั้นเป็นคนมีอริยทรัพย์ เป็นคนไม่ยากจน เป็น
คนไม่ขัดสน เป็นคนมีอริยทรัพย์อยู่ใน

ตสุมา สทุรณฺจ สีลณฺจ ปสาทํ ฌมฺมทสฺสนํ

อนฺุญฺเชถ เมธาวิ สรํ พุทฺธานสาสนํ

เพราะเหตุนั้น เมื่อบุคคลมาระลึกถึงคำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ดังนี้

ควรประกอบความเชื่อ

ควรประกอบความศรัทธา

ควรประกอบตามความเลื่อมใส

ควรประกอบตามความเห็นธรรมไว้เนืองๆ ให้มั่นในชั้นธสันดาน ย่อมประสบสุขพิเศษไพศาลใน
ปัจจุบันนี้ และต่อไปในภายหน้า

ที่ชี้แจงแสดงมานี้ ตามวาระพระบาลีคือความเป็นสยามภาษา ตามมตยาธิบายพอสมควรแก่เวลา

เอเตน สจฺจวชฺเชน ด้วยอำนาจความสัตย์ที่ได้อ้างธรรมปฏิบัติตั้งแต่ต้นจนจบเวลานี้

สทา โสตถิ ภาวนตุ เต ขอความสุขสวัสดี จงบังเกิดมีแก่ท่านทั้งหลาย บรรดามาสมิสรในสถานที่นี้ทุก
ถ้วนหน้า

สพฺพุทฺธานุภาเวน ด้วยอำนาจพระพุทธเจ้าทั้งปวง

สพฺพฌมฺมานุภาเวน ด้วยอานุภาพพระธรรมทั้งปวง

สพฺพสงฺฆานุภาเวน ด้วยอานุภาพพระสงฆ์ทั้งปวง

พุทฺธรตฺนํ ฌมฺมรตฺนํ สงฺฆรตฺนํ ติถฺถนํ รตฺนानํ อานุภาเวน

ด้วยอานุภาพรัตนะทั้ง ๓ พระพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ

จาตุรราสีตีสหสฺสชมฺมกฺขนฺธานุภาเวน ด้วยอานุภาพพระธรรมชั้นทั้งแปดหมื่นสี่พันพระธรรมชั้น

ปิฎกตฺตยานะภาเวน ด้วยอานุภาพปิฎกทั้งสาม คือ วินัยปิฎกสุตตันตปิฎก ปรมัตถปิฎก

ชินสาวกานุภาเวน ด้วยอานุภาพชินสาวก สาวกของท่านผู้ชนะมาร จงดลบันดาลความสุขสวัสดีให้

อุบัติบังเกิดมีเป็นปรากฏในชั้นธิเบฏจกแห่งท่าน ทานิสราบดีทั้งหลาย ทั้งคุณุหัตถ์ บรรพชิต บรรดามา
สมิสรในสถานที่นี้ทุกถ้วนหน้า

อาตมภาพชี้แจงแสดงมาพอสมควรแก่เวลา สมมุติยุติธรรมมิถาโดยอรรถนัยมความเพียงเท่านี้

เอวํ ก็มีด้วยประการฉะนี้